

УДК 657

ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКУ В АВТОПІДПРИЄМСТВАХ

Левченко О.П., к.е.н.

Таврійський державний агротехнологічний університет
імені Дмитра Моторного
м. Мелітополь, Україна

Summary. The article deals with accounting in transport enterprises, features of production and financial activity, the presence and movement of sources of their education, current operations for the transportation of goods, and the carriage of passengers. A number of features are defined in the accounting of transport enterprises.

Keywords: Accounting, passenger transportation, registry, roll, spare parts, lubricants, tires, transport company.

Постановка проблеми. У бухгалтерському обліку на підприємствах транспорту відображається виробничо-фінансова діяльність, наявність і рух засобів джерел їх утворення, поточні операції з транспортування вантажів, перевезення пасажирів. Бухгалтерський облік у транспортних підприємствах має ряд особливостей.

Основні матеріали дослідження. Особливістю обліку в транспортних підприємствах є наявність великої питомої ваги в основних засобах рухомого складу — транспорту, навантажувально-розвантажувальних машин, а також необхідність постійного обліку і контролю їх технічного стану, необхідності заміни окремих вузлів, деталей, їх ремонту.

Обліковують специфічні запаси: паливно-мастильні матеріали (ПММ), шини, запасні частини й агрегати та витрати, пов'язані з їх зберіганням. У завдання обліку входить ретельне ведення не тільки синтетичного, а й аналітичного обліку по кожному виду ТМЦ. Наприклад: рахунок 20 «Виробничі запаси» має субрахунок (рахунок 2-го порядку) 207 «Запасні частини», до якого доцільно відкрити субрахунки 3-го рівня:

2071 — «Запасні частини, придатні до експлуатації» — до даного субрахунка відкрити такі субрахунки: 20711 «Запасні частини, придатні до експлуатації — нові», 20712 «Запасні частини, придатні до експлуатації, що були в експлуатації»;

2072 — «Запасні частини, що потребують ремонту»;

20731 — «Агрегати на складі»;

20732 — «Агрегати в експлуатації».

Наприклад: субрахунок 203 «Паливо», до якого доцільно відкрити субрахунки 3-го рівня:

2031 — «Дизельне паливо» (за сортами);

2032 — «Бензин» (за марками);

2033 — «Мастильні матеріали» (за видами);

2034 — «Рідини».

Для обліку витрат за господарськими операціями транспортних підприємств призначено рахунок 23 «Виробництво». На АТП до цього

субрахунка доцільно відкривати такі субрахунки: транспортування вантажів; перевезення пасажирів; транспортно-експедиційні витрати; інші види діяльності.

Особливістю обліку є відсутність незавершеного виробництва, всі витрати відносять на собівартість реалізованих послуг.

У процесі діяльності обліковують особливі господарські операції: експлуатаційні (перевезення пасажирів, вантажів); гаражне, ангарне обслуговування; витрати, пов'язані з обслуговуванням та зберіганням рухомого складу; технічне обслуговування та ремонт транспортних засобів, причепів, агрегатів; транспортно-експедиційні витрати; транспортно-експлуатаційне обслуговування підприємств і населення; попутне завантаження транспорту; перегін нового рухомого складу; утримання та експлуатація транспортних агентств, станцій технічного обслуговування (СТО), автовокзалів, депо.

Особливістю обліку на АТП є наявність субрахунків до рахунка 63, що відкриваються у трьох розрізах: розрахунки з постачальниками за акцептованими та іншими розрахунковими документами, строк оплати яких не наступив; розрахунки з постачальниками за неоплаченими в термін розрахунковими документами; розрахунки з постачальниками за невідвантаженими поставками.

Порядок обліку та документування перевезень автомобільним транспортом проводиться за Інструкцією про порядок виготовлення, зберігання, використання єдиної первинної транспортної документації для перевезень вантажів автомобільним транспортом і обліку транспортної роботи, затвердженою наказом Міністерства статистики України і Міністерства транспорту України від 07.08.96 № 228/253 (із змінами і доповненнями). Виконання Інструкції є обов'язковим для всіх юридичних і фізичних осіб незалежно від форми власності і відомчого підпорядкування: які здійснюють перевезення вантажів автомобільним транспортом на комерційній основі або для власних потреб; для яких виконується перевезення вантажів на комерційній основі.

Автомобільні перевезення для потреб ведення бухгалтерського обліку класифікуються: у межах міста; приміські; міжміські; міжнародні.

Для ведення бухгалтерського обліку слід розрізняти такі поняття:

Перевізник — юридична або фізична особа, яка виконує перевезення вантажів автомобільним транспортом на комерційній основі (тобто за плату), і цей вид діяльності для неї не може бути єдиним, або одним із інших, або для власних потреб. Замовник автотранспорту — юридична або фізична особа, для якої на її замовлення виконуються транспортні послуги. Вантажовідправник — юридична або фізична особа, яка надає перевізнику вантаж для перевезення автомобільним транспортом. Вантажоодержувач — юридична або фізична особа, яка здійснює приймання вантажу, доставленого автомобільним транспортом.

Для первинного обліку перевезених вантажів і транспортної роботи автомобільного транспорту підставою для списання ТМЦ у відправника вантажу і оприбуткування їх у одержувача, а також для виконання розрахунків між перевізником і замовником автомобільного транспорту використовуються

такі документи: подорожній лист вантажного автомобіля в міжнародному сполученні — типова форма № 1 (міжнародна); подорожній лист вантажного автомобіля — типова форма № 2; подорожній лист службового легкового автомобіля — типова форма № 3; товарно-транспортна накладна — типова форма № 1-ТН; талон замовника — типова форма № 1-ТЗ (використовується під час роботи автомобіля при погодинній формі оплати послуг). Оскільки приведений перелік типових форм є бланками суворої звітності, необхідно їх виготовляти з нумерацією, забезпечити облік їх отримання і зберігання та використання як бланків суворої звітності, вести журнал реєстрації виданих бланків.

Перевізники, які експлуатують автомобілі, зобов'язані при випуску автомобіля на лінію видавати водієві оформлений подорожній лист відповідної типової форми під розписку. Типова форма № 1 (міжнародна) видається і діє на строк відрядження автомобіля та водія для виконання перевезення вантажу в міжнародному сполученні. Типові форми № 2, № 3 видаються тільки на один робочий день (зміну) за умови здачі водієм подорожнього листа за попередній робочий день. На більший строк подорожній лист видається у випадках, коли водій виконує перевезення вантажу у міжміському сполученні понад одну добу згідно з наказом перевізника. Експлуатацію автомобіля без подорожнього листа заборонено.

Бухгалтерський облік базується на документуванні всіх господарських процесів і проведенні періодичних інвентаризацій, забезпечує виявлення та мобілізацію резервів підприємства з метою зниження собівартості продукції (робіт, послуг).

Висновки. Основними умовами правильної організації бухгалтерського обліку є використання найбільш раціональних форм і методів обліку, підвищення його технічного озброєння.

Особливості бухгалтерського обліку наступні:

- безперервне, повне й послідовне відображення господарських операцій;
- обов'язкове документальне підтвердження наявності господарських засобів і здійснення господарських операцій;
- узагальнення даних у грошовому вираженні;
- використання специфічних засобів і прийомів (оцінка, калькулювання, рахунки).

Список літератури.

1. Навчальні матеріали онлайн. Облік на автотранспортних підприємствах. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://library.if.ua/book/2/238.html>
2. Навчальні матеріали онлайн. Бухгалтерський облік на автотранспортних підприємствах [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://buklib.net/books/31015/>